

Atskaite par dalību COPA – COGECA un EK darba grupā

Bioloģiskā lauksaimniecība

06 - 07.05.2019. Briselē

Darba grupā piedalījās ZSA eksperts Raimonds Jakovickis

1. Darba grupas vadītāja pārvēlēšanas

Sanāksme sākās ar darba grupas vadītāja vēlēšanām. Kandidāti uz vadītāja amatu bija Dānijas pārstāve Lone Andersen, kurai pieder piena lopkopības saimniecība un Itālijas pārstāvis Luigi Tozzi, kurš nodarbojas ir olīvu audzēšanu. Ar 74 balsīm par darba grupas vadītāju tika ievēlēta Lone Andersen. Par Luigi Tozzi tika atdotas 62 balsis. Par vadītājas vietnieku tika ievēlēts Vācijas pārstāvis Heinrich Graf von Bassewitz.

2. Bioloģiskās lauksaimniecības tiesību aktu pārskatīšana

Ražošanas noteikumi R. 2018/848.

Īstenošanas akti: Detalizēti ražošanas noteikumi attiecībā uz liellopiem, aitām, kazām, zirgu dzimtas dzīvniekiem, cūkām, mājputniem un trušiem: ganāmpulka blīvums, minimālās virsmas platība gan novietnēs, gan ārpus novietnes, un to raksturojums, kā arī tehniskās prasības; zīdītājdzīvniekiem minimālais laiks, kas jāievēro, barojot ar mātes pienu. Akvakultūrām ir izstrādāti ražošanas noteikumi, blīvuma un ražošanas sistēmu un ierobežošanas sistēmu noteikumi. Pārtikas un barības pārstrādei - metodes, kas atļautas pārtikas un barības produktu pārstrādei.

Deleģētie akti: Bišu barošana, pievienojot organiskos ziedputekšņus. Akvakultūrām ir grozīti noteikumi barībai, sugu krājumu pārvaldībai, audzēšanai. Katastrofāliem apstākļiem īpaši noteikumi par to, kā dalībvalstis risina šādu situāciju, tostarp iespējamo atkāpi no regulas, noteikumus par nepieciešamajām uzraudzības un ziņošanas prasībām šādos gadījumos.

Tiek pārskatīti Regulas (EK) Nr. 889/2008 pašreizējie pielikumi, lai tos atjauninātu un saskaņotu ar horizontālajiem noteikumiem un bioloģisko reformu. Mērķis ir pārskatīt un atjaunināt visus attiecīgos pielikumus līdz 2020. gada vidum, lai tos varētu publicēt 01.01.2021.

Heterogēnie materiāli. Tā nav ne šķirne ne šķirņu maisījums. Pieprasījums pēc neviendabīga materiāla ir tādēļ, ka: lielāka ražīguma stabilitāte, laba pielāgošanās vides apstākļiem, paaugstināta ģenētiskā variabilitāte, kam būtu jārada lielāku izturību pret kaitēkļiem, pieprasījums pēc specifiskām īpašībām (t.i., cepšanas vai iesala kvalitāte). Pašreiz notiek eksperiments ar kviešiem, miežiem, auzām un kukurūzu. Eksperimentā ir iesaistītas 6 valstis – Vācija, Dānija, Francija, Anglija, Itālija un Nīderlande. Eksperiments ilgs līdz 2021. gada 28. februārim. 2019. Gadā DG Sante sagatavos neatkarīgu deleģēto aktu, 2020. gadā būs pieņemšanas procedūra, kura var ilgt 6 mēnešus.

Kontroles sistēma. Bioloģisko produktu kontroles sistēma dalībvalstīs ir uzlabojusies, bet joprojām ir nepilnības kā, piemēram, lēna komunikācija nepilnīgs gada pārskats un nav saskaņotas sankcijas.

Trešo valstu produkcijai uzlabojas izsekojamība, bet visus produktus nevar izsekot. Ir problēmas ar produktu marķēšanu un sertifikātiem. Nepilnīgas ienākošo produktu pārbaudes. EK rekomendācijas: risināt trūkumus dalībvalstu kontroles sistēmās un ziņojumos; uzlabot importa uzraudzību, uzlabojot sadarbību; veikt pilnīgākas izsekojamības pārbaudes.

3. Pētījums par kopējās lauksaimniecības politikas sociālā dialoga grupām

Konsultantu apvienība (Deloitte, AFC un Arete) kopā ar apakšuzņēmēju AGRA CEAS veic pētījumu par Eiropas Komisijas (EK) Sociālā dialoga grupām (SDG). Šai pētījumā tiks analizēta Sociālā dialoga grupu loma, efektivitāte, ražīgums, ietekme un iespējamie darbības uzlabojumi. Metodoloģija. Pētījumi – darba kārtība, darba ilgums, juridiski saistītie dokumenti. Tiešsaistes aptauja – visām 68 dalīborganizācijām, kura ir pārstāvētas DG Agri 13 SDG darba grupās. Intervijas – 15 plašākas intervijas ar pārstāvjiem no EK, Eiropas Ombuda, dalīborganizācijām un netiešajiem dalībniekiem. SDG darba grupas apmeklējums – no 13 darba grupām viena tiks apmeklēta, lai labāk saprastu SDG darbu. Gadījumu izpēte (Case studies) - tiks veikti 10 pētījumi, lai labāk izprastu, kā strādā DG Agri civilās dialoga grupas un kā dialoga grupas tiek organizētas citos Ģenerāldirektorātos (DG). Nepilnas darbadienas sanāksme – piedalās uzaicinātās personas, kā priekšsēdētāji, dalīborganizācijas, līgumorganizācijas, pārstāvji no citām DG.’ Jūsu ieguldījums aptaujā ir svarīgs, lai veicinātu SDGs attīstību.

4. Eiropas revīzijas pārskats

Bioloģisko produktu kontroles sistēma ir uzlabojusies, bet var izdarīt vairāk, uzskata ES revidenti. Bioloģisko produktu kontroles sistēma ES pēdējos gados ir uzlabojusies, taču saskaņā ar Eiropas Revīzijas palātas jauno ziņojumu joprojām pastāv problēmas. Ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai novērstu trūkumus dalībvalstīs, veiktu labāku importa preču uzraudzību, kā arī produktu izsekojamību. Lielākā daļa ES patērēto bioloģisko produktu tiek ražoti tās teritorijā. Nav zinātnisku pētījumu, lai noteiktu, vai produkts ir bioloģisks. Tādēļ, lai nodrošinātu patērētājiem pārliecību par to, ka bioloģiski ražotie produkti ir patiesi bioloģiski, ir vajadzīga stabila kontroles sistēma, kas aptver visu piegādes ķēdi - no primārajiem produkta ražotājiem līdz pārtikas ražotājiem, importētājiem un izplatītājiem. Eiropas Komisijai ir galvenā loma kontroles sistēmas uzraudzībā. Revidenti iesaka EK:

- risināt atlikušos trūkumus dalībvalstu kontroles sistēmās un ziņojumos;
- uzlabot importa uzraudzību, tostarp uzlabojot sadarbību ar citu nozīmīgu importētāju tirgu akreditācijas iestādēm un kompetentajām iestādēm;
- veikt pilnīgākas bioloģisko produktu izsekojamības pārbaudes.

5. Bioloģisko produktu imports ES

Bioloģisko produktu imports 2018. gadā ES sastāda 3,25 milj. tonnu. Lielāko daļu 24,4% no visiem produktiem sastāda tropu augļi, rieksti un garšvielas, 10,8% ir produkti ar augstu eļļas saturu (oil cake), 7,8% graudaugi (nav iekļauti kvieši un rīsi). Lielākās importētājvalstis: Ķīna 12,7% (oil cakes), Ekvadora 8,5% (tropu augļi, rieksti un garšvielas), Dominikānas Republika 8,4% (tropu augļi, rieksti un garšvielas), Ukraina 8,2%(graudaugi, kvieši).

6. Bioloģiskā lauksaimniecība ES

Bioloģiskais lauksaimniecības sektors ES strauji pieaug. 2017. gadā bioloģiskās platības Pasaulē aizņēma 12,6 milj. ha. Bioloģiskās platības aizņem 7% no ES lauksaimniecībā izmantojamajām



zemēm. No 2007. – 2017. gadam bioloģiskās platības ir pieaugušas par 70%. Līdz pat 50% no ES bioloģiskajām platībām atrodas Spānijā, Itālijā, Francijā un Vācijā. Bioloģiskā zeme galvenokārt tiek izmantota zālāju audzēšanai. 5,6 milj. ha bioloģisko zālāju izmanto bioloģiskajās lopkopības saimniecībās. Salīdzinoši nelielās platībās tiek audzēta labība un eļļas augi. Pieaug pākšaugu un eļļas augu platības. 3% no saražotās mājlopu produkcijas ES ir bioloģiska. No 2012 – 2017.gadam pieaugums bioloģiski audzētiem mājputniem ir par 10%, cūkām – 6%, liellopiem – 5%. Bioloģisko saimniecību skaits palielinās un tās kļūst lielākas. Vidējais bioloģiskās saimniecības lielums ES ir 30 ha. Mazumtirdzniecības apgrozījums bioloģiskajiem produktiem 2017. gadā bija 34,3 miljardi EUR. Lielākie ES tirgi ir Vācija un Francija. Labāka piekļuve produktiem ir Dānijā, Zviedrijā un Austrijā.

7. Bioloģisko produktu tirgus pārredzamība

Konteksts un tiesiskais regulējums.

Politiskā un ekonomiskā situācija prasa lielāku tirgus pārredzamības līmeni. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija atkārtoti nepieciešamību risināt jautājumu par tirgus pārredzamību. Tirgus daļas palielināšanas ES lauksaimniecības pārtikas sektorā. Pašreizējā informācija apkopota pamatojoties uz regulu (1308/2013), 233. panta prasībām. Deleģētais (2017/1183) un īstenošanas (2017/1185) akts papildina regulu. Kādas cenas un apjomi jāziņo un cik bieži?

Secinājumi. Ir atbalsts, lai paplašinātu tirgus datu vākšanu un publicēšanu, kamēr: sistēma nav pārāk dārga; publicēšana nerada bažas par konkurenci; ziņošana tikai par galvenajiem produktiem; dati ir ticami un publicēti laicīgi.

Tieši bioloģisko produktu ražošanā. Ražotājs pārdošanas cenu ziņo katru mēnesi. Produktu grupas: Graudaugi – kvieši, cietie kvieši, rudzi; Eļļas augu sēklas – soja; Piens – svaigpiens; Olīveļļa – virgin, extra virgin; Augļi un dārzeņi – āboli, apelsīni, persiki, nektarīni, tomāti; Gaļa – liellopu liemeni, cāji (gab.), Olas – katru nedēļu. Saražotie apjomi ir jāziņo par svaigpienu un olīveļļu.

8. Esošā situācija EGTOP darbībā

EGTOP ir ekspertu grupa, kura sniedz konsultācijas Eiropas institūcijām par bioloģiskās produkcijas ražošanu. 2018. gadā notika 6 EGTOP sanāksmes, tādās kā augu aizsardzības produkti, mēslošanas grupa, pārtika un barība, u.c..

Reg. 889 / 2008 atjaunināšana, pamatojoties uz EGTOP ziņojumiem.

Mēslošanas līdzekļi (I pielikums): rūpnieciskais kaļķis no cukurniedru cukura ražošanas; ksilīts.

Augu aizsardzības līdzekļi (II pielikums): ķiploku ekstrakts, akaļļu mizas ekstrakts un nātrija hidroģēnkarbonāts.

Mēslošanas līdzekļi (I pielikums): gliemju atkritumi; Olu čaumalas.

Piedevas (VIII pielikums): Tara sveķu pulveris; glicerīns; silikona dioksīds; pienskābe; bentonīti.

Barības piedevas (guarguma, betīna, apiņu un kastaņu ekstrakti).

2019. gadā EGTOP ir plānotas 6 sanāksmes.

Atskaiti sagatavoja eksperts

Raimonds Jakovickis



LATVIJAS LAUKU
KONSULTĀCIJU UN
IZGLĪTĪBAS CENTRS



Zemkopības ministrija